

Zpráva o šetření ve věci přestupku řidiče vozidla

Pan A., bytem xxxx (dále také „stěžovatel“), se na ochránce obrátil podnětem vůči rozhodnutí Magistrátu města Ostravy,¹ jímž byl uznán vinným z přestupku v dopravě (držení telefonního přístroje během řízení vozidla), a navazujícímu rozhodnutí Krajského úřadu Moravskoslezského kraje (dále také „krajský úřad“) sp. zn. DSH/22092/2019/Bej, ze dne 20. srpna 2019, kterým krajský úřad zamítl odvolání stěžovatele a potvrdil rozhodnutí správního orgánu I. stupně.

A. Shrnutí závěrů

Správní orgán I. stupně (Magistrát města Ostravy) nezjistil skutkový stav v rozsahu, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a přesto rozhodl o vině stěžovatele. Krajský úřad toto vadné rozhodnutí potvrdil.

B. Skutková zjištění

Dne 15. února 2019 ve 14:00 h v Ostravě u ulici Nádražní v blízkosti křižovatky s ulicí 28. října řídil stěžovatel osobní automobil zn. Škoda, v němž s ním jely dvě spolucestující. V prostoru za obchodním domem Ostravica vykonávala hlídkovou činnost dvojice policistů ve služebním vozidle. Tito policisté si při průjezdu stěžovatele před jejich vozidlem měli všimnout, že stěžovatel coby řidič za jízdy drží pravou rukou u pravého ucha mobilní telefon. Po průjezdu dalšího vozidla, které jelo těsně za vozidlem stěžovatele, se policisté vydali stěžovatele zastavit a vyřešit s ním jeho jednání. K zastavení vozidla stěžovatele došlo až v ulici Českobratrské, přičemž pokyn k zastavení dali policisté stěžovateli patrně až po průjezdu světelné křižovatky ulic Nádražní x Českobratrská, tj. po cca 600 metrech.

Z videozáznamu pořízeného policií není držení mobilního telefonu stěžovatelem vůbec patrné. Při detailním zkoumání lze vidět toliko jeho pravou ruku v blízkosti brady.

Oba policisté v rámci správního řízení shodně tvrdili, že viděli stěžovatele, kterak pravou rukou držel mobilní telefon u svého pravého ucha. Policista (svědek) pan B. uvedl, že telefon měl černou barvu. Tento svědek dále na otázku stěžovatele, proč nechtěli vidět jeho telefon, který měl v bundě na sedadle vedle spolujezdce, odpověděl, že řidič byl zastaven až po několika metrech od místa spatření přestupku a telefon mohl předat spolujezdci, který ho dal do kapsy bundy. Druhý policista na totožnou otázku stěžovatele odpověděl, že viděl stěžovatele za jízdy držet telefonní přístroj, avšak nemusel v ruce držet svůj mobilní telefon.

Naproti tomu spolujezdkyně stěžovatele (toho času zaměstnankyně Městského úřadu YYYYYY, pro nějž stěžovatel pracoval jako řidič) vypověděly, že stěžovatel během řízení mobilní telefon nedržel. Konkrétně svědkyně paní C. uvedla, že seděla na předním sedadle vedle řidiče, stěžovatel žádný telefon v ruce neměl, věnoval se řízení, ani nikde jinde neviděla telefon položený; poté, co se rozjeli, vytáhla si z kabelky vlastní telefon a dívala

1 Sp. zn. S-SMO/160945/19/DSČ, ze dne 15. 7. 2019.

se, jestli jí někdo nepsal nebo nevolal, sama však z telefonu nevolala. Druhá svědkyně paní D. uvedla, že během jízdy seděla na sedadle za řidičem a viděla, jak kolegyně vytáhla svůj mobilní telefon a pracovala na něm. Dále uvedla, že již na místě zastavení vozidla policistům říkala, že stěžovatel určitě netelefonoval a že si ona sama neumí představit, že by bylo možné bezpečně zvládnout jízdu v místě, kde měl stěžovatel telefonovat.

Sám stěžovatel do oznámení přestupku uvedl: „Nesouhlasím, volal spolucestující.“ V rámci řízení pak uvedl, že není možné, aby policisté viděli, že telefonuje, když se to nestalo; resp. uvedl: „Levá ruka na volantu, pravá na řadící páce, mobilní telefon na zadním sedadle v bundě. Žasnu, to, co uvádějí policisté, se nestalo.“

Magistrát města Ostravy (dále také „magistrát“) ve svém rozhodnutí k hodnocení důkazní situace uvádí, že věrohodné svědectví policistů je dostatečným důkazem o spáchání přestupku. Přitom odkazuje na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu č. j. 4 As 19/2017-114,² v němž se soud vyslovil k otázce důvěryhodnosti tvrzení policisty. Výpovědi svědkyň správní orgán nepovažuje za věrohodné, neboť se jednalo o kolegyně stěžovatele a v jejich výpovědích shledal nesrovnalosti. Stěžovatel přímo na místě uváděl, že ve vozidle telefonovala spolucestující, avšak tuto skutečnost paní C. sama popřela, když uvedla, že netelefonovala. Rovněž svědkyně paní D. uvedla, že po zastavení jejich vozidla měl stěžovatel poté, co si oblékl zimní bundu a našel telefon v náprsní kapse, toto ihned sdělit policistům. Záznam však toto neprokazuje. V čase 06:49 h spodní lišty třetího záznamu je vidět, že si obviněný bere z vozidla bundu, kterou si obléká, z náprsní kapsy vytahuje mobil, na který se podívá a dává ho zpět. Následně odchází do vozidla pro cigarety a za vozidlem si zapaluje cigaretu a kouří. Svědkyně paní D. navíc uvedla, že seděla vzadu za řidičem, a tudíž nemusela skutečnost, že stěžovatel telefon držel, vidět. Svědkyně paní C. se věnovala svému mobilu, a tudíž tak nemusela postřehnout, že stěžovatel držel za jízdy telefon v ruce.

Krajský úřad v odůvodnění rozhodnutí o odvolání stěžovatele ve značné míře argumentaci správního orgánu I. stupně přejímá. Nad to dodává, že lze seznat, že policisté si na přestupek odvolatele pamatují, podstatné detaily události si vybavují, jejich výpovědi neobsahují rozpory, policisté potvrdili, že odvolatel řídil vozidlo a oba shodně vypověděli, že viděli odvolatele, jak drží v pravé ruce u pravého ucha mobilní telefon. Dále že v okamžiku, kdy vozidlo projíždělo před služebním vozidlem, bylo do kabiny bez problémů vidět. Důvod, proč se policisté rozhodli stěžovatele následovat, musel být konkrétní a musel vyvolat jejich pochybnosti o jeho zákonném chování jako účastníka silničního provozu. Krom toho, skutečnost, zda řidič vozidla drží v ruce hovorové zařízení, je objektivně vnímatelná lidským zrakem. Krajský úřad je toho názoru, že doba, po kterou měli policisté možnost vozidlo sledovat, je dostatečným časovým intervalem pro to, aby policista mohl identifikovat, že řidič drží v ruce hovorové zařízení.

Krajský úřad ve svém vyjádření³ k mému šetření zopakoval důvody, proč zamítl odvolání stěžovatele, přičemž prakticky kopíruje podstatné pasáže v odůvodnění rozhodnutí. Nad to dodává, že je krajně nepravděpodobné, že by si policisté přestupek „vymysleli“

2 Ze dne 27. září 2019, dostupný na www.nssoud.cz.

3 Ze dne 9. října 2019.

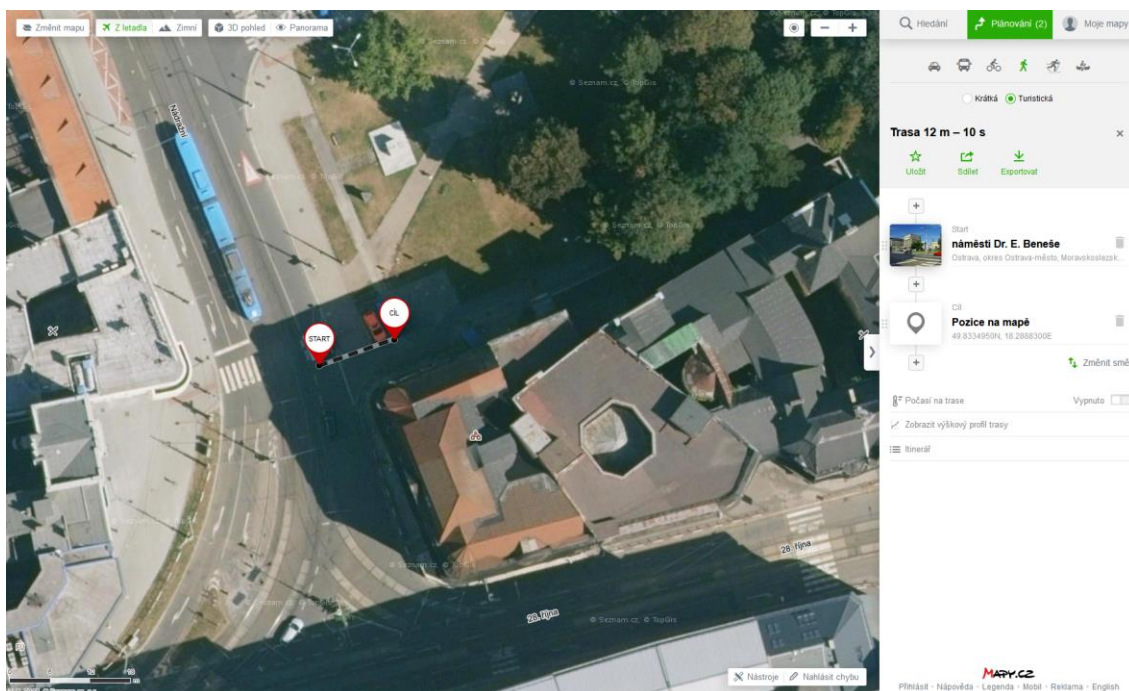

za situace, kdy ještě před zastavením řidiče viděli, že ve vozidle se nacházejí další dvě osoby, které v případě potřeby mohou řidiči dosvědčit, že se přestupku nedopustil; tím spíše tedy považuje krajský úřad výpovědi policistů za pravdivé.

C. Právní hodnocení

Dle mého názoru nebyl skutkový stav věci, resp. samo tvrzení, že stěžovatel při řízení vozidla držel mobilní telefon, prokázáno takovým způsobem, že o tom nejsou důvodné pochybnosti, což je výslovný požadavek § 3 správního řádu.⁴

Mám totiž pochybnosti o tom, jaký byl skutečný výhled policistů. Z videozáznamu je zřejmé, že skrze čelní sklo přijíždějících vozidel nebylo možné v důsledku odlesků vidět vůbec nic. Dále výhledu skrze boční okna bránilo lešení po levé straně policejního vozidla. V pozdější fázi zase výhledu na řidiče vozidla bránila postava spolujezdce. Ve skutečnosti tak měli policisté dle časomíry videozáznamu cca 1 sekundu na to, aby zahlédli hlavu řidiče. Krom toho, jejich vzdálenost od řidiče nebyla 5 metrů, jak uvádí magistrát, ale cca dvojnásobek.

Pokud by byl jejich odstup 5 metrů, neměli by chodci prakticky prostor pro chůzi před policejním vozidlem – což zjevně není pravda.

Argument podporující hodnověrnost výpovědí policistů spočívající v tom, že si vybavují detaily a nejsou rozporné, pokládám za nepřesvědčivý, protože si před ústním jednáním mohli svou paměť dost dobře oživit přečtením úředních záznamů, které k tomuto případu sami sepsali.

Není pravda, že záznam zpochybňuje tvrzení svědkyně paní D. o tom, že stěžovatel šel ukázat svůj mobilní telefon schovaný v kapse bundy policistům. Magistrát přitom odkazuje

⁴ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

na třetí video a čas 06:49 h. Ale již na (v pořadí) druhém videu v čase 05:40 h je vidět, jak stěžovatel bere z auta svou bundu a jde s ní v ruce směrem k policistům. Časem bohužel vyjde ze zorného pole kamery, takže není vidět, co se dělo dále, avšak je možné, že se tím svědectví paní D. naopak potvrzuje – což je s odstupem 5 měsíců,⁵ bez možnosti oživení si paměti z úředních záznamů, obdivuhodné.

V neposlední řadě snahu o dovození nevěrohodnosti svědeckých výpovědí z rozporu mezi tvrzením stěžovatele o tom, že „volal spolucestující“, ačkoli spolucestující se svým mobilním telefonem jen manipulovala v rukou, pokládám za přílišné slovíčkaření. Stěžovatel coby řidič se v první řadě měl věnovat provozu na komunikaci a řízení vozidla. Nebylo jeho povinností sledovat, co dělá která spolucestující. Navíc z významu jeho slov je zjevné, co chtěl říci – tedy že s mobilním telefonem manipulovala (jakkoli) spolucestující, nikoli on. Striktním výkladem jeho slov by také bylo možné dovozovat, že jeho tvrzení je zjevně nepravdivé, protože s ním ve vozidle žádný spolucestující nebyl, neboť s ním jely dvě ženy, kdežto on použil rod mužský „volal“.

Relativizaci pozorovacích schopností obou svědkyň pokládám taktéž za účelovou. Než někdo drží telefon rukou u ucha, musí jej nejprve uchopit a pak ruku zvednout. To je tolik pohybů, že by si jich spolujezdkyně měly bez potíží všimnout. Je sice možné, že sledovaly jiné podněty, ale v tom případě by ve svých výpovědích kategoricky netvrdily, že stěžovatel netelefonoval, resp. nedežlal mobilní telefon.

Argument obsažený ve vyjádření krajského úřadu k zahájení šetření, tedy že výpověď policistů považuje tím spíše za pravdivou, viděli-li ve vozidle další osoby, které by mohly řidiči dosvědčit, že se přestupku nedopustil, považuji za ukázkou situace z hlavy XXII spisovatele Josepha Hellera. Pro případně nespravedlivě obviněného řidiče z této situace prostě není úniku. Buď totiž není nikdo, kdo by tvrzení řidiče potvrdil, nebo sice někdo takový je, ale potom má tvrzení policistů mnohem větší hodnotu. Kam se poděla zásada rovnosti zbraní? Právo na spravedlivý proces?

V souvislosti se skutkovými okolnostmi tohoto případu, kdy proti sobě stojí tvrzení dvou policistů na straně jedné a konzistentní svědectví dvou kolegyň podezřelého podporující jeho výpověď a žádný další důkaz není k dispozici, se nabízí otázka, jak vůbec může obviněný prokázat svou nevinu.⁶ Žijeme v době, kdy se pro odstranění důkazní nouze běžně používají palubní kamery snímající prostor před vozidlem. Mají si snad řidiči začít pořizovat i kamery snímající interiér vozidla? Nebo s sebou mají vozit notáře jako osobu důvěryhodnou a nezávislou, když správní orgány takřka automaticky pokládají svědectví nejen rodinných příslušníků, ale i kolegů ze zaměstnání, za účelová? Ostatně koho jiného s sebou lidé běžně vozí než rodinné příslušníky, kamarády a v rámci pracovních úkolů kolegy z práce? I policista je jen člověk a může se mýlit. O nečestných úmyslech se raději nepokouším ani uvažovat, byť i ty se obecně předpokládají – jinak by např. Generální inspekce bezpečnostních sborů neměla co na práci.

5 Odstup od události samotné do ústního jednání.

6 Přitom pomínám, že to není jeho úkolem, ale je úkolem správního orgánu prokázat jeho vinu, a to způsobem, o němž nejsou důvodné pochybnosti.

D. Informace o dalším postupu

S ohledem na výše uvedené mám za to, že správní orgány pochybily, když rozhodly o vině stěžovatele, aniž zjistily stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Za daného stavu mělo, dle mého názoru, dojít k zastavení řízení s poukazem na zásahu *in dubio pro reo*.

Zprávu zasílám řediteli Krajského úřadu Moravskoslezského kraje a podle § 18 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv žádám, aby se ve lhůtě 30 dnů od jejího doručení vyjádřil ke zjištěným pochybením a informoval mě o přijatých opatřeních k nápravě. Zpráva shrnuje moje dosavadní poznatky, které mohou být podkladem pro závěrečné stanovisko podle § 18 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.

Zprávu zasílám rovněž stěžovateli.

Brno 13. listopadu 2019

JUDr. Stanislav Křeček
zástupce veřejné ochránkyně práv